

Jaarverslag 2023 Vereniging Oud Hoorn

Algemeen

Het 106e verenigingsjaar van de grootste vereniging in Hoorn was weer een jaar dat bruisde van de activiteiten. Naast de 'gebruikelijke' zaken die de VOH zo groot maken, ontstonden er dit jaar nieuwe werkgroepen, waarin verschillende aandachtspunten in samenspraak met het bestuur werden opgepakt. De deuren van het verenigingsgebouw stonden weer open voor vele activiteiten, waarbij de vrijwilligers onmisbaar waren. Het door de gemeente gerealiseerde luchtbehandelingssysteem bij de burens van Theater het Pakhuis, geeft een nieuwe impuls aan de ideeën voor samenwerking en gezamenlijke huisvesting. Helaas moesten we dit jaar afscheid nemen van erelid Leo Hoogeveen, vrijwilliger Arie van Zoonen en oud-bestuurslid Ype Hangelbroek. Aan hen denken we terug met waardering en respect voor wie zij waren en wat ze voor onze vereniging betekend hebben.

Ledenexcursie

De jaarlijkse ledenexcursie stond dit jaar in het teken van de Oude- en Nieuwe Hollandse Waterlinie. De start was in de historische stad Vecht waar plaatselijke gidsen een rondleiding verzorgden. Vervolgens werd het 13^e-eeuwse Schoonhoven bezocht. Gidsen van deze stad vertelden over de Oude Hollandse Waterlinie en uiteraard over meer wat deze handelsstad in het verleden groot heeft gemaakt. Al met al was het een zeer geslaagde en gewaardeerde excursie voor de vijftig leden die zich hadden aangemeld.

Monumentenprijs 2023

De monumentenprijs werd dit jaar uitgereikt aan de Dutchen Group, eigenaar van een groot deel van de Grote Kerk. De herbestemming en renovatie van de kerk viel samen met de herinrichting van het Kerkplein. Gevolg van alle aanpassingen is dat een wat verloren, tochtige parkeerplaats met een gesloten bastion in het midden (de kerk), veranderd is in een kloppend hart in onze binnenstad. De kerk heeft zich geopend naar zijn omgeving en heeft van binnen een metamorfose ondergaan, delen van het kerkinterieur zijn weer zichtbaar.

Maquette

De driedimensionale maquette van Hoorn in de Gouden Eeuw, in bruikleen gegeven aan het Westfries Museum, is vanwege de verbouwing van dat museum tijdelijk in depot opgeslagen.

Jeugd Educatie

De werkgroep Jeugdeducatie van onze vereniging verzorgde begin oktober weer vier ochtenden een mooi programma. Ruim zevenhonderd leerlingen van vijftien scholen werden ontvangen door negen personen. Zij vertelden, verkleed in kostuums van die tijd op verschillende historische plekken, vol overtuiging - alsof ze de Slag op de Zuiderzee zelf hadden meegemaakt. Na de laatste sessie hebben de vertellers en de leden van werkgroep hun ervaringen uitgewisseld. De reacties van de kinderen bij de diverse vertellers lieten zien dat ze goed hadden geluisterd. De scholen zijn voorzien van een mooie plaat betreffende de Slag, met de vraag of men een verwerking met een creatieve opdracht, een collage, tekening of verhaal naar de werkgroep Jeugdeducatie wil versturen. De beste

inzending zal in het eerste Kwartaalblad van 2024 komen, de overige inzendingen op de website. Al met al was het weer een geslaagd project van de werkgroep Jeugdeducatie. Projecten zoals deze worden financieel mogelijk door bijdrages van onze vereniging en de leefbaarheidssubsidie van bureau Erfgoed van de Gemeente.

Tentoonstellingen

Dit jaar werden diverse aansprekende tentoonstellingen in ons verenigingsgebouw georganiseerd. Na afloop van de expositie over fotograaf Hermes werd in april de expositie over het verduurzamen van monumenten in Hoorn door wethouder Helling geopend. De expositie was ontwikkeld door de Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed. Hierna werd de expositie Hoorn in Zwart-Wit vertoond. Een gift (uit 2003) van een groot aantal foto's van fotograaf de Jongh uit de jaren '60 was de aanleiding voor de tentoonstelling. Naar aanleiding van het 50-jarig bestaan van de Stichting Stadsherstel Hoorn, werd door SSH een prachtig boek uitgebracht over de Hoornse architect A.C. Bleijs. Voorafgaande aan de presentatie van het boek werd een aansprekende tentoonstelling samengesteld met fraaie voorbeelden van de bouwtekeningen en de panden die gerealiseerd zijn door Bleijs. De laatste expositie van het jaar werd gemaakt naar aanleiding van de viering van de Slag op de Zuiderzee en liep tot in het nieuwe jaar door.

Het bestuur

Het bestuur heeft in het afgelopen jaar elf maal vergaderd. Naast de vaste agendapunten kwamen niet alleen uiteenlopende zaken aan bod, maar werden ook vertegenwoordigers van de diverse werkgroepen uitgenodigd om het wel en wee van hun werkgroep tijdens de bestuursvergadering te bespreken. Het bestuur heeft aan het College van B&W van de gemeente Hoorn een aantal brieven verstuurd om het standpunt van de vereniging ten aanzien van de verlichtingsmasten op de Roode Steen, het pakhuis Nieuwe Noord achter Grote Noord 136 en de uitslag van de door de vereniging gehouden enquête over het standbeeld van JP. Coen duidelijk te maken. De vereniging heeft de werkgroep Hoorn-Noord samengesteld om sloopplannen van Intermaris in dat gebied te voorkomen. Men is in overleg met Intermaris, maar de verwachtingen zijn miniem. De Algemene Leden Vergadering vond plaats in het Foreestenhuis. Tijdens de vergadering werd Rita Lodde benoemd tot erelid vanwege vele jaren van vrijwilligerswerk voor VOH. Het bestuur bestaat nu uit: Jaap van der Hout (voorzitter), Matt Wever (secretaris), Jos Renckens (penningmeester), Ron Dol (publiciteit), Jan Haring (beheer) en wordt gesteund door notulist Jan Floris. Aan het eind van het jaar zijn twee kandidaat-bestuursleden toegetreden.

Contact met de gemeente

De werkgroep Stadsontwikkeling heeft namens het bestuur verschillende brieven aan het College van B&W gestuurd waarin aandacht wordt gevraagd voor specifieke onderwerpen. Meer informatie hierover staat op onze website. Het overleg met de wethouder erfgoed en de Historische verenigingen Blokker en Zwaag en VOH werd ervaren als een vruchtbare kennisuitwisseling. Er is een overleg met de gemeente georganiseerd over de verrommeling van de binnenstad. Regelmatig was er contact met de medewerkers van de afdeling Erfgoed van de gemeente Hoorn over diverse zaken die in het belang zijn van Oud Hoorn.

Eigendommen

De vijf panden van de vereniging worden regelmatig onderhouden om het gebruik en woongenot te waarborgen. Dit jaar zijn de panden verder verduurzaamd en vernieuwd. Samenwerking over het gezamenlijk gebruik van het verenigingsgebouw met theater 'Het Pakhuis' is in gang gezet.

Vertegenwoordigingen en representaties

De vertegenwoordigingen van de vereniging waren grotendeels gelijk aan die van het voorgaande jaar.

- In de Commissie voor Monumenten en Welstand werd Frans van Iersel vanwege zijn aflopende zittingstermijn vervangen door Jaap van der Hout.
- In de Stichting Kerkmeijer-De Regt vertegenwoordigde Co van Langen de vereniging.
- Stichting vrienden van de Begraafplaats Keern werd vertegenwoordigd door Rita Lodde.
- In de Publicatiestichting Bas Baltus werd de vereniging vertegenwoordigd door Ben Leek en Rita Lodde.
- Aan de Commissie Naamgeving Openbare Ruimte nam Marjan Faber namens de vereniging deel. Haar plaatsvervanger was Hieke Stapel.
- De werkgroep Samenwerking provinciaal niveau, waarin ook de historische verenigingen Alkmaar en Haarlem, werd vanuit het bestuur vertegenwoordigd door Jaap van der Hout en Matt Wever.
- Open Monumentendag werd vertegenwoordigd door Anja Morit en Harm Stumpel.
- De financiële commissie van de Vereniging bestond uit Peter Bouwhuis en Peter Foss.
- In Comité 40-45 werd de vereniging door oud-bestuurslid Eddy Boom vertegenwoordigd.

Kwartaalblad

Het kwartaalblad van de vereniging was weer het visitekaartje. De redactie leverde elk kwartaal veel informatie en interessante artikelen aan, dit bood leden een welkom leesplezier.

Vrijwilligers algemeen

Vaste basis van de vereniging is de onmisbare inzet van de vele vrijwilligers. Door actief te werven werden verschillende functies ingevuld en uitgebreid. Aan het eind van het jaar werd het toen net uitgebrachte boek 'Slag op de Zuiderzee' aan de vrijwilligers geschonken als blijk van grote waardering.

Beheer Pakhuis

Op dinsdag, woensdag en zaterdag was het verenigingsgebouw weer open voor iedereen die de tentoonstellingen wilde bezoeken of gewoon een vraag wilde stellen aan de gastheer/vrouw. Diverse werkgroepen maakten dankbaar gebruik van de faciliteiten, zoals onze bibliotheek. Regelmatig werden de etalages voorzien van actuele onderwerpen, passend bij de seizoenen.

Ledenadministratie

De ledenadministratie werd ook dit jaar vakkundig beheerd door Bert van den Hoogen. Dit jaar hebben 141 (154) nieuwe leden zich aangemeld en waren er 87 (114) opzeggingen. Het aantal leden bedroeg per 1-1-2024: 2013 (1959). Tussen haakjes de aantallen van 2022.

Documentatiecentrum

Nieuwe documentaliste Janny Meter is vol overgave begonnen in de bibliotheek van de VOH: screenen, indexeren, giften verwerken en opgekochte boeken toevoegen. Op onze website is alles digitaal te vinden.

Lezingen

Liefst negen lezingen werden door de werkgroep georganiseerd. De eerste was de lezing over 'De stolpboerderij' door Diewertje Duijn. In het verleden zijn er in het Hoornse achterland honderden stolpboerderijen gebouwd. In februari volgde de lezing door Hans Regter: 'De vaderlandsche maatschappij'. Met de Vaderlandsche Maatschappij wist Cornelis Ris de toen heersende ideeën van de Verlichting omtrent armoedebestrijding en verheffing van het volk succesvol in praktijk te brengen. Vervolgens hield Christiaan Schrickx in maart een lezing over 'Archeologisch nieuws en spectaculaire vondsten uit Hoorn'. Speciale aandacht ging in de lezing uit naar de opgraving aan het Nieuwe Noord op de locatie waar het lage gebouw van V&D heeft gestaan. In april was de lezing 'Slavernij en verzet in een grensgebied' door Wouter de Vries. Via kaarten en verslagen werd tijdens deze avond verkend hoe de koloniale ruimte in de Nederlandse kolonies in Zuid-Amerika door spanningen werd getekend. 'Poetin en Oekraïne, de geschiedenis van een obsessie' door Ivo van de Wijdeven was de volgende lezing. Een blik op de gedeelde geschiedenis van Oekraïne en Rusland leverde inzicht in het conflict dat nu al geruime tijd duurt. Na de zomer verzorgde Gerrit Valk de lezing 'Het beleg van Alkmaar'. Naast het verhaal over de gebeurtenissen in 1573 ging de inleider in op de vraag hoe de herdenking van het ontzet de eeuwen daarna werd ingevuld. In oktober hield Ronald Nijboer in boekhandel Stumpel de lezing 'Wereldzee in de polder'. De lezing ging over de veranderingen van de kustplaatsen rondom de historische Zuiderzee. Vanwege de viering van de Slag op de Zuiderzee hield Piet Boon in de Oosterkerk een lezing over 'De bijzondere levensgeschiedenis van de graaf van Boussu'. De laatste lezing van 2023 werd weer in het Foreestenhuis gehouden. Anne Doedens wist de toehoorders te boeien met zijn verhaal over 'De Hoekse en Kabeljauwse twisten', die zich afspeelden in de 14e en 15e eeuw.

Stadswandelingen

Vrijwilligers van Oud Hoorn hebben ook dit jaar weer ruim twaalfhonderd belangstellenden rondgeleid langs monumentale gebouwen, rustieke hofjes en verborgen steegjes. Thema's dit seizoen waren o.a. 'Besmettelijke ziekten' en 'Speelse gevels uit de jonge bouwkunst'. Ook werd het gebied tussen de verdwenen Noorder- en Koepoort verkend en werden de deelnemers uitgedaagd om eens bóven de etalages van het Grote Noord te kijken. Sommige historische details in het straatbeeld vallen immers nauwelijks op totdat iemand je erop wijst. De Slag op de Zuiderzee, vlak voor de Hoornse kust, was een toepasselijk onderwerp om het wandelprogramma 2023 mee af te sluiten. "Wat moet dat een spectaculair gevecht zijn geweest", riep een verwonderde deelnemer uit. Het verhaal over deze beroemde slag werd door de gidsen van Oud Hoorn opnieuw

tot leven gebracht. Om ook de mogelijkheid te bieden zelf een wandeling te lopen, zijn digitale stadswandelingen op de website geplaatst. Uit de cijfers van Google Analytics blijkt dat deze in 2023 5623 keer zijn bezocht. Ter vergelijking: in 2022 4694 keer.

Cursus Cultuurhistorie Hoorn

Dit najaar werd voor de vijfde keer een cursus over de geschiedenis en het erfgoed van Hoorn verzorgd. De praktijkbijeenkomsten bestonden uit een boeiende afwisseling van rondleidingen, speurtochten, presentaties, kaartstudies en films. Na de laatste praktijkbijeenkomst mochten de cursisten zich 'Poorter van Hoorn' noemen. Een enthousiaste groep deelnemers nam zondagmorgen 12 november met gepaste trots hun oorkonde in ontvangst en bracht het totaal op 112 'Poorters'. Een speciaal woord van dank aan initiator Anja Morit is hier op zijn plaats

Kroniek van Hoorn

Koos van Bockxmeer en Pim van der Waal brachten 2023 in herinnering met hun kroniek. Deze bevatte korte samenvattingen van het stadsnieuws, door Koos sinds 1997 vrijwel dagelijks opgetekend en door Pim voorzien van beelden. Zo ontstond een boeiend overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen in de stad Hoorn. Alle exemplaren over de jaren 1996 tot en met 2023 zijn digitaal op de website geplaatst. Helaas heeft Koos aangegeven na ruim 25 jaar te stoppen met het samenstellen van de kroniek. Hopelijk wordt een vervanger gevonden voor de komende jaren. Voor Koos natuurlijk alle lof.

Kennisbank

De totale bezoekersaantallen van de Kennisbank zijn in 2023 ruim 36% toegenomen. Daaruit blijkt dat er veel behoefte is naar de beeld- en kennishistorie van onze stad. De uitgevoerde verbeteringen van de diverse databases betekenden uitgebreide digitale informatie. De beeldbank werd opgeschoond en honderden foto's, verkregen uit schenkingen of uit 'de voorraad nog uit te zoeken' zijn toegevoegd. Gelukkig hebben meerdere enthousiaste vrijwilligers zich aangemeld om de beeldbank te blijven bewerken en aan te vullen.

Bezoekersaantallen Kennisbank						
	2023	2022	mut in %	2021	2020	2019
Database						
Beeldbank	19.883	14.923	33%	13.375	10.793	7.385
HHSM Boek	1.698	1.743	3%	1.164	1.425	1.688
Schatkamer	419	411	2%	232	30	37
Publicaties	5.225	2.956	76%	1.660	2.588	500
Hoorns Documentatiesysteem HDS	6.908	3.456	100%	2.851	3.164	1.493
Notarieel archief Hoorn	1.033	1.183	13%	856	884	591
Begraven op het Keern	887	958	7%	810	176	
Totaal Kennisbank	36.053	25.630	40%	20.948	19.060	11.694
Verenigingsactiviteiten	1.116	1.096	2%	744	265	219

Website

De website had ook het afgelopen jaar weer een prima uitstraling en bood een scala aan informatie. Meerdere mensen onderhielden de website inhoudelijk. De analytische gegevens van de website zijn inclusief die van de Kennisbank en Beeldbank aangezien deze via de website geraadpleegd kunnen worden. In 2023 was een lichte stijging te zien van het aantal bezoekers 76.503 (75.723). Ook werd er meer opgezocht: bezoekers bladerden door 471.366 (455.823) pagina's. De stadswandelingen werden 6.847 (9.297) keer bezocht. 5569 (2443) bezoekers waren afkomstig uit andere landen dan Nederland. Tussen haakjes de aantallen uit 2022.

Facebook

De reacties van geïnteresseerden op onze Facebookpagina, die al vanaf 2013 te volgen is, blijven redelijk toenemen. Er was een verhoging van 40,3% aan het bezoek van onze pagina. Jammer is dat het aantal 'vind-ik-leuks' daalde met 39,3% t.o.v. 2022. Wel was er een lichte stijging van 2.228 naar 2.340 volgers, waarvan 59 % vrouwen en 41% mannen. Oud Hoorn blijft een goed bezochte historische vereniging op Facebook.

Het hoogste aantal reacties voor een Facebookbericht was op 26 oktober met het bericht: 'De oude stede Hoorn uit Ons Nederland', uitgave van de 'Algemeene Nederlandse Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer'. Dit betrof een bloemlezing over de geschiedenis van Hoorn, gepubliceerd in 1925. Het bericht werd 4.520 maal op scherm weergegeven. De menselijke interactie was 413 maal. Ook het bericht 'Oorkonde voor de honderdste poorter' scoorde goed met een weergave van 1.293 en betrokkenheid van 293 maal.

Na de laatste praktijkbijeenkomst mochten de 25 cursisten zich 'Poorter van Hoorn' noemen.

Open Monumentendag

Vrijdagavond 8 september werd in het lege Westfries Museum de Open Monumentendag geopend. Joost Buchner, voorzitter van het comité Open Monumentendag Hoorn, benoemde nog eens het belang van onze monumenten. De opening stond in het teken van de komende restauratie en uitbreiding van het Westfries Museum. De kunstcollectie is inmiddels opgeborgen, het gebouw is helemaal leeg. Na de voorzitter vertelde Ad Geerdink, directeur van het museum, over de historie van de gebouwen. Vervolgens kwam de architect aan het woord om de toehoorders uit te leggen hoe de ingrijpende restauratie en uitbreiding gestalte gaat krijgen. Daarna mocht wethouder Axel Boomgaars in de tuin de Open Monumentendag Hoorn officieel openen.

Een dag later waren er in Hoorn, Blokker en Zwaag 29 prachtige monumenten gratis toegankelijk. Ondanks dat het een zeer warme dag was, werden de monumenten goed bezocht. Op de Slapershaven was voor het eerst een van de Bossuizen voor het publiek geopend. Daar was de Spaanse admiraal Bossu (Simon Laan) neergestreken om te verhalen over de smadelijke nederlaag die hij 1573 leed bij de Slag op de Zuiderzee. Bouwmeester Bleijs kreeg ook veel aandacht, drie gidsen van Oud Hoorn verzorgden goed bezochte rondleidingen langs een aantal door Bleijs ontworpen panden en in de Koepelkerk hield historica Willeke Jeeninga een interessante voordracht over deze beroemde Hoornse architect. Oud Hoorn en het comité Open Monumentendag Hoorn stonden elk met een goed bezochte stand op de Roode Steen naast de ingang van het Westfries Museum. De uitgebreide brochures met daarin de pandbeschrijvingen vonden gretig aftrek. Overal in de binnenstad waren bezoekers te zien die aandachtig de tekst bestudeerden. In de voormalige schutterszaal werden lezingen gegeven over de ontstaansgeschiedenis van de museum panden. Met medewerking van pandeigenaren, tientallen vrijwilligers van Oud Hoorn en medewerkers van de afdeling Erfgoed van de gemeente Hoorn, werd de Open Monumentendag ook dit jaar weer een geslaagd evenement.

Nieuwsbrief

Dit jaar zijn er vijf digitale nieuwsbrieven aan de leden gezonden. Een nieuwsbrief blijkt eens te meer een mooie en snelle manier om leden te informeren en oproepen te doen. Vrijwilligers worden, wanneer daartoe aanleiding bestaat, via een aparte digitale brief geïnformeerd over voor hen belangrijke zaken.

Hoorn, januari 2024

Matt Wever,
secretaris vereniging Oud Hoorn

